

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete med
extra anpassningar vid Gullviksskolan i Malmö
kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Gullviksskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.¹

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen i normalfallet.²

Stöd för arbetet med extra anpassningar återfinns förutom i skollagen främst i Skolverkets *Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*.³

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete med extra anpassningar under hösten 2015 och våren 2016 med stöd av Specialpedago-

¹ Skollagen (2010:800) 1 kap. 4 §

² Skollagen (2010:800) 3 kap. 5a §

³ SKOLFS 2014:40

giska skolmyndigheten (SPSM). Granskningen vid Gullviksskolan i Malmö kommun ingår i detta projekt.

Gullviksskolan besöktes den 12 – 14 januari 2016. Ansvarig inspektör från Skolinspektionen har varit undervisningsråd Thomas Nilsson. Från SPSM har rådgivaren Anna Sjölander deltagit. I denna rapport redovisas iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete med extra anpassningar genomförs i ytterligare 14 kommunala skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Gullviksskolan

Gullviksskolan är belägen i området Gullvik och tillhör skolområde Söder i Malmö kommun. Vid tidpunkten för granskningen finns 44 elever i förskoleklass och 251 elever i årskurs 1 – 6. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor. Det finns i skolan elever från ca 15 nationer som talar ca 15 olika språk.

Skolans elever och lärare är organiserade i tre arbetslag med åldersindelade klasser. Klasserna har egna rum och ämneslärarna i respektive arbetslag roterar mellan klasserna. Eleverna har samma lärare i årskurs 3 och 4.

Elevhälsan vid skolan består av skolsköterska, kurator, två speciallärare, en specialpedagog och en psykolog.

Enligt officiell statistik för läsåret 2014/2015 gick det på Gullviksskolan 17,7 elever per lärare (heltidstjänst). Motsvarande värde i kommunen är 11,5 och i riket 12,1. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen är samma läsår 98 procent vid Gullviksskolan, vilket kan jämföras med 86 procent i såväl Malmö kommun som i riket som helhet.

Centralt för skolans arbete med extra anpassningar är skolans två dokument "*Arbetsdokument med stödinsatser*" och "*Extra anpassningar*". I det senare dokumentet ska respektive elevs extra anpassningar noteras utifrån en på förhand uppställd exempellista. I de fall det blir aktuellt med utredning om särskilt stöd följer det dokumentet "*Extra anpassningar*" med som underlag för detta.

De två elever vid skolan som Skolinspektionen följt i denna granskning går i årskurs 4. Elevnamnen "*Maria*" och "*Poyan*" i denna rapport är fiktiva och an-

vänds för att underlätta läsningen. Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av skriftliga individuella utvecklingsplaner, eventuella utredningar inför beslut om särskilt stöd, dokumentation av extra anpassningar kring eleven, samt annan beskrivning av skolans arbete för att identifiera elever som kan vara i behov av extra anpassningar.

För närmare beskrivning av granskningens genomförande, se avsnitten nedan Syfte och frågeställningar samt Metod och materialmetodfrågor i slutet på rapporten.

Resultat

1 Genomför skolan extra anpassningar för eleven och görs de extra anpassningarna i ett tidigt skede?

Här granskas om lärare och annan skolpersonal har och har haft ett ändamålsenligt arbete kring eleven för att tidigt identifiera elevens behov av extra anpassningar. Dessutom granskas om extra anpassningar skyndsamt satts in, att de dokumenteras samt om dessa följs upp för att säkerställa att de har avsedd effekt och annars korrigeras.

1.1 Har lärare och annan skolpersonal nu och tidigare ett ändamålsenligt arbete kring eleven för att tidigt uppmärksamma och identifiera elevens behov av extra anpassningar?

Det finns på skolan väl kända rutiner för att identifiera elever som inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i svenska och matematik, vilket bekräftas i intervjuer med såväl rektorn som undervisande lärare och granskade elever och deras vårdnadshavare.

I intervju med elevhälsans representanter beskrivs tydligt och konkret skolans arbete för att över läsåret uppmärksamma och identifiera elevers behov av extra anpassningar. Elevhälsan har regelbundna egna möten för att identifiera och följa upp elever i behov av stöd, de deltar tillsammans med rektorn regelbundet vid arbetslagsmöten och möter enskilda mentorer om elevers svårigheter i sin skolsituation. Det finns också en "öppen tid" en dag i veckan, då lärare spontant kan kontakta elevhälsan för konsultation om exempelvis extra anpassningar.

Av skolan redovisade dokument framgår att det i rutinerna ingår exempelvis ett kartläggningsschema för elevernas kunskapsutveckling, i såväl matematik som svenska, från förskoleklass till årskurs 6 samt resultat vid nationella ämnesprov i årskurs 3. I rutinerna ingår också metoder och arbetssätt för att identifiera elevers andra svårigheter i sin skolsituation, exempelvis vid elevhälsans regelbundna möten och vid enskilda samtal med skolsköterskan.

Ämneslärarna i arbetslaget och rektorn berättar att identifiering av elever i behov av extra anpassningar sker vid arbetslagsmöten och vid de klasskonferenser som regelbundet äger rum varje termin.

De granskade eleverna och de vårdnadshavare som intervjuas bekräftar att de extra anpassningar som vidtas också framkommer i elevens IUP.

Maria

Av skolan redovisade IUP:er (från årskurs 1 till 4) visar tydligt och konkret de behov av stöd och extra anpassningar Maria fått och får över årskurserna. De lärare som undervisar i årskurs 4 berättar att de fått vetskap om Marias behov av stöd i matematik och svenska vid den "överlämning" mellan lärare som sker när elever lämnar årskurs 2 för årskurs 3.

Intervjuad vårdnadshavare berättar att skolan och mentorn väldigt tidigt, vid ett av de första utvecklingssamtalen, signalerade om Marias behov av stöd i matematik och svenska. Vårdnadshavaren säger att lärarna fortlöpande och regelbundet informerar denne om Marias behov av och det stöd som ges i skolan. Att Marias behov av stöd upptäcktes och arbetades med tidigt i årskurserna på skolan, bekräftas av eleven själv.

Poyan

Vad gäller Poyan har han sedan höstterminen i årskurs 1 haft behov av stöd för att lägst nå kunskapskraven i matematik och svenska, vilket bekräftas i intervju med vårdnadshavare och i skolans redovisade dokument inför granskningen.

Precis som för eleven ovan, så fick de lärare som nu undervisar Poyan kännedom om hans behov av stöd i matematik och svenska vid den "överlämning" mellan lärare som sker när elever lämnar årskurs 2 för årskurs 3.

Den intervjuade vårdnadshavaren berättar att skolan och lärarna tidigt i Poyans skolgång upptäckte hans behov av stöd i matematik. Skolan informerade vårdnadshavarna om detta redan vid det första utvecklingssamtalet. Därefter har lärarna informerat vårdnadshavarna om Poyans kunskapsutveckling vid de utvecklingssamtal som sker varje termin.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärare och annan skolpersonal i mycket hög grad nu och tidigare har ett ändamålsenligt arbete kring eleven för att tidigt uppmärksamma och identifiera elevens behov av extra anpassningar. Gullviksskolan har väl kända rutiner och metoder för att identifiera den enskilde elevens kunskapsutveckling och kunskapsnivå eller andra svårigheter i skolsituationen som kan påverka kunskapsutvecklingen negativt.

Elevernas undervisande lärare i teoretiska ämnen samverkar i mycket hög grad, såväl spontant som vid planerad och avsatt tid för detta. Samverkan mellan undervisande lärare i teoretiska ämnen och elevhälsans kompetenser sker också i mycket hög grad, och elevhälsans kompetenser tas tillvara i utformning av extra anpassningar. Eleven och elevens vårdnadshavare får möjlighet till samverkan om extra anpassningar såväl vid de regelbundna utvecklingssamtal som äger rum som vid andra möten med undervisande lärare.

1.2 Sätter skolan in extra anpassningar skyndsamt?

I skolans redovisade dokument "Arbetsgång med stödinsatser" anges att extra anpassningar ska sättas in när en elev riskerar att inte utvecklas mot målen i läroplanen eller mot att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn berättar att nämnda dokument ligger till grund för skolans arbete med att identifiera elever i behov av stöd, exempelvis extra anpassningar. Rektorn uppger att det är viktigt med tidiga stödinsatser, och att hon har stort förtroende för elevhälsans och speciallärares arbete med sådana insatser. Elevhälsans personal uppger vid intervjutillfället att extra anpassningar skyndsamt har satts in när de båda elevernas, som valts ut för denna granskning, behov av detta uppmärksamats, vilket bekräftas i skolans redovisade dokument.

Maria

De lärare som undervisar i årskurs 4 i matematik och svenska berättar att skolans speciallärare är viktig informationsbärare vid elevernas byte av lärare.

Läraren i matematik berättar att Maria har behov av tydliga instruktioner, att hon lätt glömmar och därför har behov av repetition i undervisningen. Maria har också behov av undervisning i liten grupp med anpassat undervisningsmaterial, vilket ges av skolans speciallärare i matematik. Läraren i svenska berättar om Marias svårigheter att skriva med "*röd tråd*" och att få sammanhang i texter och att detta gäller både faktatexter och skönlitteratur. De båda lärarna beskriver de extra anpassningar som ges eleven och hänvisar till den formella dokumentation som finns om detta, exempelvis i elevens IUP.

Maria berättar att det i årskurs 1 eller 2 fanns en lärare på skolan som hjälpte henne i matematik. Det var dock i årskurs 2 som problemen i matematik och svenska "*började på riktigt*".

Vårdnadshavaren berättar att skolan och mentorn väldigt tidigt, vid ett av de första utvecklingssamtalen, signalerade om Marias behov av stöd i matematik och svenska. Vårdnadshavaren säger att lärarna fortlöpande och regelbundet informerar denne om Marias behov av och det stöd som ges i skolan. Att Maria tidigt fått, och fortsatt får, stöd i såväl matematik och svenska bekräftas av redovisade IUP:er från årskurs 1-4.

Skolinspektionen konstaterar att de extra anpassningar Maria har fått och får finns nedtecknade i bilaga till hennes IUP.

Poyan

Vad gäller eleven Poyan som Skolinspektionen följt så beskriver lärarna att de fick kännedom om hans svårigheter i matematik och svenska vid den överlämning som sker mellan årskurs 2 och 3. Vid detta tillfälle deltar överlämnande och mottagande lärare samt elevhälsopersonal. Lärarna uppger att det framför allt är i ämnet matematik som Poyan har svårigheter i, men att det också finns svårigheter i ämnet svenska. Lärarna berättar att Poyan gick till speciallärare i matematik redan i årskurs ett, *"så han har haft stöd hela tiden"*. Vid intervju tillfället hänvisar lärarna till elevens IUP och bilagan *"Extra anpassningar"* och berättar att eleven ges de extra anpassningar i svenska och matematik som anges i de dokumenten.

Skolinspektionen konstaterar att de extra anpassningar eleven har och har fått finns angivna i bilaga till elevens IUP.

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektionen att skolan sätter in extra anpassningar skyndsamt. Lärarna påbörjar arbetet med extra anpassningar direkt efter att de identifierat att eleven är i behov av extra anpassningar i aktuella ämnen, i detta fallet matematik och svenska.

1.3 Följer skolan kontinuerligt upp extra anpassningar för att säkerställa att de har avsedd effekt för eleven och annars korrigeras?

När det gäller elever i behov av stöd och extra anpassningar hänvisar rektorn till den arbetsgång som finns dokumenterad på skolan. I *"Arbetsdokument med stödinsatser"* anges att extra anpassningar regelbundet ska följas upp och utvärderas i arbetslagen. Rektorn framhåller i sammanhanget de regelbundna möten lärarna i arbetslagen har med skolans elevhälsa. Rektorn uppger att hon *"känner till alla elever som har extra anpassningar, tar del av all dokumentation om detta"*.

Lärarna till de båda eleverna Skolinspektionen valt att följa berättar att elevernas kunskapsutveckling rutinemässigt följs via exempelvis skolans kartläggningsscheman i matematik och svenska, resultat vid nationella ämnesprov samt

vid arbetslagsmöten, klasskonferenser och regelbundna möten med representanter för elevhälsan. Detta bekräftas av såväl rektorn som elevhälsan och redovisade dokument. Lärarna berättar att uppföljningar av elevernas kunskapsutveckling finns som grund för de uppföljningar och utvärderingar av extra anpassningar som arbetslagen regelbundet varje termin genomför enskilt eller i samverkan med skolans elevhälsa.

Lärarna i matematik och svenska uppger att de extra anpassningarna har korrigerats mellan årskurs 3 och 4 för eleven Maria, och att inga förändringar har gjorts för eleven Poyan. Detta bekräftas i redovisade dokument.

Intervjuade vårdnadshavare för de båda eleverna uppger att de informerats om elevernas kunskapsutveckling, och de extra anpassningar som ges, vid de regelbundna utvecklingssamtalen på skolan. En av vårdnadshavarna uttrycker i sammanhanget att extra anpassningarna gett resultat, att hennes dotter blivit mycket bättre i att läsa och förstå. Den andre intervjuade vårdnadshavaren är mer tveksam till om de extra anpassningarna är tillräckliga för hennes son.

Skolinspektionen konstaterar i sammanhanget att de båda granskade eleverna berättar och visar en medvetenhet om, vid respektive intervjutillfälle, de extra anpassningar de har i skolarbetet och som anges i redovisade dokument om detta.

Såväl lärare som representanter för skolans elevhälsa uppger i intervjuer att de granskade eleverna med de extra anpassningar som nu ges har förutsättningar att nå kunskapskraven för årskurs 6 i såväl matematik som svenska.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan kontinuerligt följer upp extra anpassningar för att säkerställa att de har avsedd effekt för eleven och annars korrigerar dessa. Skolan använder rutinmässigt metoder/verktyg för att identifiera effekten av extra anpassningar på elevens kunskapsnivå och kunskapsutveckling. Skolan och lärare använder olika kartläggningsscheman i matematik och svenska och resultat vid nationella ämnesprov för att följa upp elevens kunskapsutveckling med koppling till de extra anpassningar som ges. Det finns dessutom i skolans arbetsgång regelbunden och avsatt tid för skolledning, lärare och elevhälsans representanter att mötas för uppföljning av elevens kunskapsutveckling och stöd för detta.

Skolan har rutiner för att involvera eleven och elevens vårdnadshavare i uppföljningen.

2 Görs en tillräcklig analys av elevens förutsättningar och behov för att kunna ge eleven relevanta extra anpassningar?

Här granskas om skolans bild av elevens behov avviker väsentligt från det konstaterande av elevens behov som SPSM tillsammans med Skolinspektionen gör. Granskningen ska utreda om läraren har en tydlig bild av elevens behov.

Maria

Maria har alltsedan höstterminen i årskurs 1 haft behov av stöd för att lägst nå kunskapskraven i matematik och svenska. Detta bekräftas i intervju med elevhälsans representanter, vårdnadshavare samt i skolans redovisade dokument inför granskningen. I den senast upprättade IUP:n (hösten årskurs 4) anges att Maria inte nådde godkänt resultat i det nationella ämnesprovet i matematik och att hon inte heller nådde godkänt resultat i skrivdelarna vid det nationella ämnesprovet i svenska. I samma IUP uppges dessutom att Maria inte uppnådde kraven för godtagbara kunskaper för ämnet matematik och svenska i årskurs 3, men i alla andra ämnen.

Av IUP:n uppges också att Maria därför "... ska erbjudas studiestöd i matematik och svenska, fortsätta arbeta med strategier för läsförståelse samt arbeta med olika texter, ges möjlighet att arbeta med olika skrivuppgifter och få feedback på dessa, ges en plats i klassrummet för att kunna arbeta koncentrerat samt träffa en speciallärare en gång i veckan i ämnet matematik". I bilaga till IUP:n anges som extra anpassningar placering långt fram i klassrummet, tydliga instruktioner på tavlan/bänken/muntligt som innebär att Maria förstår vad hon ska göra, studiehjälp/läxhjälp utanför skoltid i matematik, svenska och engelska en gång i veckan samt specialpedagogiska insatser av specialpedagog, speciallärare i matematik och två lärare på en del svensklektioner. Det som angetts om skolans arbete för att ge Maria stöd och extra anpassningar för att lägst nå kunskapskraven i matematik och svenska bekräftas i såväl lärarintervjuer som vid lektionsobservationer.

Maria berättar att hon lär sig bäst när lärarna i matematik och svenska förklarar bra. Det är jättebra att lärarna skriver på tavlan. "Det är tur att det finns studiestöd", säger Maria, då får man träna mer på det man inte kan. Maria berättar att det är svårt i matte, men att hon får studiestöd i det ämnet varje onsdag och tycker att läraren i matematik ger läxor som passar henne.

Vid intervjutillfället uppger vårdnadshavaren att det huvudsakligen är i ämnena matematik och svenska som dottern har svårigheter i. Föräldrarna är informerade om att Maria sitter långt fram i klassrummet, att hon får studiestöd en gång i veckan och att det ibland är två lärare som är i klassen. Vårdnadshavaren berättar att Maria lyckas väl när hon arbetar med matematikuppgifter i ett dataprogram och att det är ett tecken på att uppgifterna är anpassade till henne.

Vid genomförda lektionsobservationer får Skolinspektionen och SPSM sammantaget bilden att Maria har behov av:

- att fort bli sedd, bekräftad och uppmuntrad för att behålla sin koncentration,
- förändring/variation för att behålla koncentrationen men också förutsägbarhet och struktur på lektionen,
- tydliga visuella instruktioner, såväl på grupp som individnivå,
- placering långt fram i klassrummet samt
- studiestöd med speciallärare i klassrum med adekvata läromedel

SPSM och Skolinspektionen har ingen annan uppfattning än att de extra anpassningar som ges eleven Maria är adekvata utifrån elevens behov av stöd. Bilden av elevens behov och extra anpassningar är homogen från redovisade dokument, observationer och intervjuer.

Poyan

Poyan har sedan höstterminen i årskurs 1 haft behov av stöd för att lägst nå kunskapskraven i matematik och svenska, vilket bekräftas i intervju med vårdnadshavare och i skolans redovisade dokument inför granskningen. I den senast upprättade IUP:n (hösten årskurs 4) anges att Poyan i nuläget når kraven för godtagbara kunskaper i samtliga ämnen utom matematik. Det anges i IUP: också att Poyan vid det nationella provet i svenska nådde målen för godtagbara kunskaper vid samtliga delprov utom ett, där det handlade om att "*skriva med röd tråd*".

Av IUP:n framgår också att skolan ska ge Poyan extra stöd i matematik och textbearbetning samt studiehjälp. Det anges också mål som skolan vill att eleven ska ha uppnått efter årskurs 4, exempelvis att Poyan är säker på en räkneметод när du räknar med subtraktion, är säker på multiplikationstabellerna 1-10, kan skriva faktatexter, kan skriva skönlitterära texter med röd tråd samt kunna läsa med flyt. I bilaga till IUP:n anges som extra anpassningar studie-

hjälp/läxhjälp utanför skoltid i matematik en gång i veckan samt specialpedagogiska insatser i matematik en gång i veckan. Som specialpedagogisk insats anges även dubbling av lärare på en del lektioner i ämnet svenska. Det som här angetts om skolans arbete för att ge Poyan stöd och extra anpassningar för att lägst nå kunskapskraven i matematik och svenska bekräftas i såväl lärarintervjuer som vid lektionsobservationer.

Vid intervjutillfället berättar Poyan att han lär sig bäst genom att läsa och lyssna och att lärarna kan förklara på olika sätt när han inte förstår. Det är också bra med en bok i matematik som han både kan läsa och skriva i, det gör matematiken lättare och hjälper honom. Poyan säger att det är bra när han och en kompis ibland arbetar i ett eget rum, med en extralärare i matematik. Där och då är det tyst och han kan koncentrera sig bättre. Poyan berättar att han hade problem vid det nationella provet i matematik, och att han inte klarade det provet. *"En del saker med matte är svårt"*. När det gäller ämnet svenska säger Poyan att han ska få studiestöd i svenska några gånger, men att han egentligen inte har problem med det ämnet. Han säger att studiestödet handlar om att han ska lära sig *"skriva med röd tråd"*.

Vårdnadshavaren uppger vid intervjutillfället tydligt att Poyan behöver stöd i ämnet matematik och att han kanske har behov av stöd i ämnet svenska också. Vårdnadshavaren berättar att sonen har studiestöd och tror att han skulle behöva träffa en speciallärare oftare än vad som sker. Enligt vårdnadshavaren har lärarna *"alltid varit bra"*, hon litar på att lärarna hör av sig *"om det är något"*.

Vid genomförda lektionsobservationer får Skolinspektionen och SPSM sammantaget bilden att Poyan har behov av:

- medveten placering i klassrummet,
- tydliga och strukturerade instruktioner, såväl muntligt som skriftligt,
- medveten och planerad gruppammansättning med utgångspunkt i elevens kunskapsnivå och behov,
- att fort bli sedd för bekräftelse och vägledning för fortsatt arbete,
- nivåanpassade läromedel i såväl matematik som svenska samt
- specialpedagogiska insatser samt studiestöd med speciallärare i matematik

SPSM och Skolinspektionen har ingen annan uppfattning än att de extra anpassningar som ges eleven Poyan är adekvata utifrån elevens behov av stöd.

Bilden av elevens behov och extra anpassningar är homogen från redovisade dokument, observationer och intervjuer.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan gjort en tillräcklig analys av elevernas förutsättningar och behov för att kunna ge eleverna relevanta extra anpassningar. Skolan har en tydlig och med Skolinspektionen överensstämmande bild av elevernas behov.

3 Ges extra anpassningar i nuläget utifrån elevens förutsättningar och behov så att eleven kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling?

Här granskas om de extra anpassningar eleven får matchar elevens verkliga behov i de enskilda fallen. Det kan avse olika dimensioner av extra anpassningar, exempelvis anpassning av arbetsformer, stöd för att organisera sitt arbete eller stöd för att hantera sociala aspekter av utbildningen.

Skolinspektionen ger här enbart exempel på observationer som visar att de båda eleverna i nuläget ges relevanta extra anpassningar för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Maria

Marias behov av att fort bli sedd, bekräftad och uppmuntrad för att behålla sin koncentration möts exempelvis av dubbling av lärare i såväl ämnet matematik som svenska. Inom ramen för ordinarie undervisning ges strukturerad information om uppgifter för klassen som helhet som gynnar Maria i synnerhet. Exempel på detta är att läraren tydligt förklarar vad som ska göras under lektionens gång och vilken koppling detta har till föregående lektion. Dessutom ges eleverna instruktioner såväl på tavlan som i en mall som hjälper eleverna att strukturera sina svar. När Maria räcker upp handen är en lärare fort vid hennes sida för att förklara innebörd av uppgifter, bekräfta att hon är "på rätt spår" samt för att få igång henne efter tappad koncentration. Att Maria är placerad långt fram i klassrummet, och i närheten av andra elever med stödbehov, gör att lärarna tydligt uppmärksammar henne under lektionens gång och på så sätt snabbt kan ge stöd i undervisningen.

Marias behov av anpassade läromedel och kompetens möts exempelvis när hon arbetar i liten grupp i klassrum med anpassat läromedel och varierad undervisning under ledning av en speciallärare i matematik. Att lektionen varieras med repetition, genomgång av uppgifter, eget arbete med anpassat undervis-

ningsmaterial. Specialläraren lotsar och bekräftar Maria när hon muntligt ska svara på hur uppgifter lösts. Maria får också anpassade matematik-uppgifter att lösa digitalt till nästa lektionstillfälle i ämnet. Att undervisningen vid matematiklektionen är varierad innebär också att Maria bättre bibehåller fokus och koncentration.

Poyan

Poyans behov av att fort bli sedd för bekräftelse och vägledning för fortsatt arbete möts framför allt vid observerade lektioner i matematik. Eleven är strategiskt placerad i klassrummet, han är tydligt vänd mot läraren och främre delen av klassrummet. Läraren är fort och vid ett antal tillfällen under lektionen vid Poyans sida för att ge vägledning när han "*kör fast*" med de matematik-uppgifter som ska lösas. Bekräftelse får Poyan när läraren låter honom högt redogöra för sina svar på ett antal uppgifter. Läraren har då i förväg kontrollerat att svaren är rätt. Eleven är påtagligt stolt, stoppar ner svaren i sin ryggsäck för att visa dem där hemma att "han kan".

Att lärarna använder nivåanpassade läromedel visar sig också under de observerade lektionerna. När eleverna i klassen ska läsa skönlitteratur delas eleverna i klassen in i mindre grupper med utgångspunkt i elevernas behov och kunskapsnivå. Poyan får, liksom klasskamraten han placeras med, anpassad litteratur att läsa, diskutera och skriva om. Vid lektionstillfället finns det två lärare på plats, vilket för Poyans del innebär att han fort får bekräftelse och vägledning i arbetet. I matematik har Poyan nivåanpassad lärobok, vilket han berättar om vid intervjutillfället.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att extra anpassningar ges utifrån elevernas förutsättningar och behov så att dessa kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Bilden av elevernas behov och extra anpassningar är homogen från såväl redovisade dokument, genomförda observationer och intervjuer med såväl rektorn, lärare som elevhälsans representanter. Skolans extra anpassningar för eleverna är alltså sådana att eleverna ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling och därmed också lägst nå kunskapskraven för godkänt betyg i såväl matematik som svenska.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om elever som inte når eller riskerar att inte nå kunskapskraven och som inte får särskilt stöd får extra anpassningar i undervisningen som utgår från deras förutsättningar och behov så att de kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Följande frågeställning är aktuell:

Får elever i behov av extra anpassningar en undervisning som möter deras förutsättningar och behov, så att de kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling?

För att besvara denna huvudfrågeställning ställs följande delfrågor i granskningen.

1. Genomför skolan extra anpassningar för eleven och görs de extra anpassningarna i ett tidigt skede?
 - 1.1. Har lärare och annan skolpersonal nu och tidigare ett ändamålsenligt arbete kring eleven för att tidigt uppmärksamma och identifiera elevens behov av extra anpassningar?
 - 1.2. Sätter skolan in extra anpassningar skyndsamt?
 - 1.3. Följer skolan kontinuerligt upp extra anpassningar för att säkerställa att de har avsedd effekt för eleven och annars korrigeras?
2. Görs en tillräcklig analys av elevens förutsättningar och behov för att kunna ge eleven relevanta extra anpassningar?
3. Ges extra anpassningar i nuläget utifrån elevens förutsättningar och behov så att eleven kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling?

Metod och material

Kvalitetsgranskningen har en fallstudiedesign. Granskningen avgränsas till skolformen grundskolor och årskurs 4 och genomförs i två steg genom att först ta reda på elevernas behov för att i steg två granska hur skolan möter dessa i ett tidigt skede.

Skolinspektionen har tagit del av elevernas skriftliga individuella utvecklingsplaner från årskurs 1-4 och andra dokument som skolan har avseende de berörda eleverna inför intervjuer och observationer.

Lektionsobservationer genomförts i ett urval av ämnen som eleven har samt specifikt i det ämne (svenska och/eller matematik) där eleven inte når eller ris-

kerar att inte nå kunskapskraven. Intervjuer med elever, vårdnadshavare, lärare, elevhälsa och rektor har också genomförts.